



SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

L. XIV, 11

EL VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA

26. 7. 1967.

O HIERARHIČNI ZGRADBI CERKVE IN POSEBEJ O ŠKOFOVSTVU

Mirko Gogala

O hierarhični zgradbi Cerkve nam konstitucija *Lumen gentium* (Luč narodov) namenoma govori šele v tretjem poglavju, potem ko je že prej v dveh poglavjih obravnavala svojsko bistvo Cerkve in nam je prikazala Cerkev kot občestvo odrešenih, kot božje ljudstvo.

Cerkev občestvo odrešenih sicer ni časovno, temveč odrešitveno zgodovinsko in stvarno pred njeno družbeno hierarhično zgrajenostjo. Samo zato namreč, ker je Cerkev kot sad odrešenja občestvo po Kristusu odrešenih v Svetem Duhu, more to občestvo biti tudi hierarhično zgrajeno kot družba in tako biti postavljeno kot sredstvo odrešenja in kot prazakrament za ves svet. Cerkvena hierarhična zgradba je torej sredstvo in ne cilj; cilj je Cerkev kot občestvo odrešenih, kot božje ljudstvo na poti k dokončni dovršitvi na koncu sveta.

Tretje poglavje konstitucije opiše celotno hierarhično zgradbo Cerkve, polaga pa poseben poudarek na škofovstvo. Glede tega obravnava zlasti tri glavne predmete: 1) Zakramentalnost škofovskega posvečenja (čl. 21.); 2.) Notranja povezanost različnih škofovskih služb in zakoreninjenost vseh v zakramentalnem posvečenju (čl. 21); 3.) Eksistencija in funkcija škofovskega kolegija (čl. 22.).

Okrog teh treh točk, zlasti še okrog zadnje, so se vrtele glavne debate na koncilu glede tretjega poglavja.

To, kar je bilo zlasti glede škofovskega kolegija povedano, ni niti novo niti ne pomeni z ozirom na dosedanje stanje kak zelo znaten dogemsko zgodovinski napredek. Da pa je bilo vse to povedano, je pa posledica (in za bodočnost vzrok) spremembe v miselnosti, ki sedaj bolj kritično kot prej presoja nekaj rimski centralizem in kurializem, ki seveda ni istoveten s primatom in njega izvrševanjem.

V tem leži cerkveno zgodovinski in pastoralni pomen tega poglavja. Šele bodočnost pa bo lahko pokazala, kako daleč bodo te stare, sedaj jasneje poudarjene resnice vplivale na konkretno zavest, na življenje in na pozitivno pravo Cerkve. Sinoda škofov je že prvi otipljivi in zelo važen sad tega vpliva.

Zgradba tretjega poglavja je lahko razumljiva:

1.) Uvod (o raznih službah); izhodišče (1. Vatik.) in predmet poglavja: nauk o škofih (18. čl.). 2.) Biblična podlaga nauka o škofovstvu: Apostoli

(Dalje na 8. str.)

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

Teološki odsek

Šesti kulturni večer bo v soboto 5. avgusta 1967 ob sedmih v mali dvorani Slovenske hiše s predavanjem

HIERARHIČNA ZGRADBA CERKVE IN POSEBEJ O ŠKOFOVSTVU

Predaval bo dr. Mirko Gogala

Za kritje stroškov prosimo za prostovoljne prispevke ob vhodu.

MARITAINOVI POGLEDI

„Teilhard de Chardin si nikdar ni mogel ustvariti krščanske ideje o stvarstvu. Zanj je 'ustvarjenje isto kot združevanje'; toda to je resnično samo za red stvari, izdelane ali 'ustvarjene' po naravi in po človeku. Ustvarjati je zanj tudi isto kot 'poedinjevanje'... Vse to pa ni drugega kot ponavljanje Hegelove teogonije in ne sloni na krščanski teologiji. Leta 1953 je Teilhard zapisal: 'Krščanstvo ne oživilja bistvo enotnosti ustvarjenega, ampak medsebojno izpopolnjevanje sveta in Boga'. To imenuje tudi 'pleromizacija', in se pri tem sklicuje na sv. Pavla. Tako ponavlja še eno Heglovo tezo, ki verjetno ohranja življenje Teilhardovemu metakristjanizmu, vendar pri tem Teilhard de Chardin zadaja krščanstvu samemu smrtno rano.

Še v eni točki se Teilhardovi metafizični in teološki pogledi oddaljujejo od krščanske misli: gre za problem zla in po njegovem mnenju 'danes v modernem vrednotenju vesoljstva v stanju kozmogonije več — ne obstoji... kajti v Mnogoštevilnem se igra možnosti 'ne more razvijati v smeri do edinstva, če tu ali tam ne rojeva Zla — in sicer zaradi statistične potrebnosti'...“

Jacques Maritain, Le paysan de la Garonne

ZALOŽBA SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

hazanja,

da bo knjiga

Vinko BRUMEN

ISKANJA

na razpolago na šestem kulturnem večeru dne 5. avgusta ob sedmih v Slovenski hiši.

ANKETA

VSEM, ki so prejeli vabila in pole z vprašanji za anketo, pa še niso odgovorili, sporočamo, da je rok za odgovore podaljšan do konca avgusta 1967. Ko se zahvaljujemo tistim, ki so že odgovorili, prosimo, da bi pohiteli še ostali. — Če pa kdo mogoče vprašalnih pol ni prejel, naj sporoči naši pisarni SKA, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires.

NAROČNIKOM IN PRIJATELJEM: Te dni izide delo dr. Vinka Brumna ISKANJA, ki je prva publikacija X., to je jubilejnega letnika naših knjižnih izdaj. Pri tem se obračamo na vse, da bi po možnosti skušali čimprej poravnati naročnino, naše prijatelje in ljubitelje slovenske knjige pa povabiti za naročbo desetega, jubilejnega letnika.

CORREO
ARGENTINO
SUC. 6

TARIFA REDUCIDA

CONCESION 6228

R. P. I. 910730

Razredno bojno „osveščeni“, v narodnem pogledu pa ne še jasno neopredeljeni skojevci Kardelj je slovensko vprašanje odkril potem, ko je partija v Jugoslaviji dobila 1935 iz Moskve direktivo, naj se narodna vprašanja v Jugoslaviji izkoristijo za komunizem. Direktiva je tudi določila, naj se to izvrši na liniji obrambe Jugoslavije proti fašizmu. S tem je bil določen „znanstveni“ nazor mladega abiturienta ljubljanskega učiteljskega, ki je v času svojega bivanja v Sovjetski zvezi utrdil stalinistično bistvo „svojega“ nazora. Samo sredi miselno nekritičnega in politično nezrelega okolja je mogla Kardeljeva knjiga o slovenskem vprašanju (1939) priti do uspeha. V jedru je Kardeljev mladeniški spis komentar k moskovskemu navodilu iz 1935 za rabo slovenske neinteligentne inteligence. Tako pa tudi dogmatika najbolj perfidne instrumentalizacije slovenstva za cilje neslovenskih tvorb: v prvi vrsti komunizma, v drugi pa velesrbskega jugoslovanstva.

V komunistični partiji Jugoslavije je bil Kardelj poleg Rankovića tisti, ki je največ pripomogel k zmagi Titove velikosrbske linije nad protivelikosrbsko linijo Hrvata Hebranga, Črnogorca Petka Miletića in Makedonca Metodija Šatorova. Vedno večje oddaljevanje povojnih ustav v drugi Jugoslaviji od federacije narodov in približevanje unitarizmu „producentov Jugoslavije“ je v veliki meri delo Kardelja. Ustava iz 1963 je celo v grbu zamenjala pet plamenic, ki so simbolizirale pet jugoslovanskih ljudstev, s šestimi plamenicami, ki predstavljajo šest republik.

Ko je prišla deklaracija o imenu in položaju hrvaškega jezika Kardelju pred oči, jo je v navalu jeze raztrgal in vrgel v svoj belgrajski koš za papir. Sedemdeset komunistov, ki so deklaracijo podpisali, neutajljivo priča, da se stavba, ki je pri njej Kardelj — tudi s čistkami v Zagrebu, kjer je pred vojsko večino bival — bistveno sodeloval, kruši in ruši. Vendar je moral deklaracijo „preštudirati“, saj je doslej najbolj pomembni prodor v drugi Jugoslaviji tlačene narodne zavesti, ki je sprožil prvo široko javno razpravo o nerešenih narodnih vprašanjih, tudi o nerešenem slovenskem vprašanju.

V Ljubljano je Belgrad poslal kot svojega nadzornika — prišel je v slovensko glavno mesto kot član centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije — Kardelja. „Teoretik“ partije za nacionalna vprašanja je na sedmi seji centralnega komiteja partije Slovenije (kar ni isto kot slovenske partije) obstoj slovenskega vprašanja preprosto zanikal in sicer z „argumentom“: „...ker (slovenski narod) še nikoli ni toliko prispeval k družbenemu napredku sploh“. Ker „družbeni napredek sploh“ pomeni Kardelju uvedbo komunističnega sistema na svetu, Kardelj torej brez sramu ponavlja po skoraj tridesetih letih svoje zgolj taktično stališče do naroda, ki mu je vreden toliko, kolikor se narodna dinamika da izkoristiti za komunistično revolucijo v svetu.

Nič manj spoštovanja do pameti slovenskih mislečih ljudi ne kaže idejni avtor resolucije sedme seje centralnega komiteja Slovenije in njegovi sledniki v tem, da ponavlja v vedi ovrženo leninsko shemo o imperializmu (kot najvišji in zadnji fazi kapitalizma) iz 1917, po katerem je imperializem socialističnih družb per definitionem nemogoč, ko je slovenski narod objekt imperialističnih teženj v Belgradu centrirane velesrbske jugoslovanske socialistične državne tvorbe. Zgodovinska krivda kompartije Slovenije (in njenega ideologa Kardelja) je v tem, da je nasilno pretrgala naravni razvoj slovenske emancipacije, ker spreminja slovenski narod — da uporabim termine resolucije — v „provincialistični privesek imperializma“, v konkretnem dejanskem primeru pravega pravcatega provincialnega imperializma.

Sedma seja CK komunistov Slovenije je seveda zaradi take resolucije v skladu z belgrajskimi nameni, saj je Politika z vso pohvalo objavila samohvalno poročilo Kardeljevo o tej ljubljanski resoluciji, ki ničesar ne reši. Kot s podobnimi prireditvami je belgrajsko „ruководstvo“ hotelo tudi s to ljubljansko sejo dati oporo sedmi plenarni seji centralnega komiteja kompartije Hrvatske, ki je pa zaradi notranjih težav v partiji bila kar dvakrat preložena. Zaradi središčne pomena te zagrebške seje je treba vse izjave komunistov o narodnih problemih Jugoslavije tolmačiti v luči njenih sklepov. Tako tudi nastop Ribičića, dolgoletnega voditelja UDBE v Ljubljani.

Štiri dni pred zagrebško sejo je na televiziji govoril partijec Mitja Ribičić v imenu centralnega komiteja Slo-

venije o misli, „da bi se mogla Slovenija odločiti od Jugoslavije“ o čemer se danes v domovini javno razpravlja. Ponovil je staro Kardeljevo trditev, da je „Jugoslavija po-rostvo naše nacionalne neodvisnosti“. Za vsak primer je mimogrede povedal: „Mi smo odvzeli veljavo leninskemu principu o pravici do odcepitve, ki je zapisan v naši ustavi.“ Poudaril pa je, da „vsak separatizem pomeni zaobranje kolesa zgodovine nazaj v smeri prirepka sovražnih moči velikih držav“.

En dan pozneje — 16. aprila — je bil objavljen referat sedanjega sekretarja izvršilnega komiteja partije za Hrvatsko, Mika Tripala, ki naj bi določil partijsko linijo v aktualnih vprašanjih, ki jih je spravila na dan zagrebška izjava o hrvaškem jeziku. Seveda Tripalo trdi, da „hrvaški narod svobodno rabi svoj jezik“, da ga nihče ne ogroža, najmanj bratje Srbi. V referatu, kjer so štiri terjatve, ki se o njih diskutira v Jugoslaviji: 1. zmanjšanje pristojnosti federacije, se pravi belgrajske vlade (kar bi vodilo v konfederacijo); 2. lastna zunanja politika republik; 3. formacija posebnih republiških armad; 4. princip „vsakemu narodu njegov jezik“, zaznamovane za „tajne želje“, največ pove stavek: „Moč Jugoslavije delajo skupni socialistični interesi vseh delovnih ljudi brez ozira na nacionalno pripadnost.“ Torej: ne nacionalni interesi Hrvatov, Slovencev, Srbov, Makedoncev, temveč interesi „novega razreda“ (to namreč realno pomenijo Tripalovi „socialistični interesi vseh delovnih ljudi“) in sicer „brez ozira na nacionalno pripadnost“.

Napisi, ki so se v noči 25. aprila pojavili v Ljubljani na posloplju filozofske fakultete, dokazujejo, da slovenska akademska mladina pravilno ve za nevarnosti za obstanek slovenskega naroda in odklanja nenacionalne Kardelje in Ribičiće.

V skladu s Kardeljevimi navodili je tudi izjava, ki jo je 12. maja dal predsednik komisije za medrepubliške in mednacionalne odnose pri centralnem komiteju partije Slovenije, neki Janez Hočevar, čeprav bi mogla vzbujati videz odpora zoper unitarizem.

Boj zoper deklaracijo o hrvaškem jeziku v Jugoslaviji so unitaristi ocenili za ugodno priložnost, terjati jugoslovanstvo kot nacionalnost. Predsedstvo centralnega komiteja Zveze mladine Jugoslavije se je 9. maja zavzelo za to, da se vsakemu „mlademu Jugoslovancu“ omogoči formalna deklaracija za jugoslovanstvo, kadar gre za pripadnost narodu ali narodnosti. Tanjugovo poročilo o tem sklepu se končuje z besedami: „V tem primeru prihaja do izraza najbolj zdrava težnja, ki pojmuje jugoslovanstvo ne kot navadno emancipacijo nacionalnosti, temveč kot afirmacijo delovnega človeka.“

Glede na to belgrajsko akcijo je odgovorila Ljubljana z izjavo Janeza Hočevarja. Po tej izjavi naj bi člani komisije pri centralnem komiteju partije v Sloveniji na seji mimogrede ugotovili, da je poročilo Tanjuga o seji belgrajskega osrednjega odbora „socialistične“ mladine Jugoslavije nejasno in da zatorej dopušča različne razlage stališč o jugoslovanstvu, ki so se pojavila na belgrajski seji. Ljubljanska komisija je mnenja, da ustava SFRJ v svojem čl. 41 jasno določuje pravice človeka in državljana Jugoslavije, ki „ni dolžan se izjavljati, kateri narodnosti pripada, in tudi ne opredeljevati se za neko narodnost“. Komisija ima vprašanje nacionalnega opredeljevanja oziroma neopredeljevanja za popolnoma jasno definirano kot ustavno in politično načelo, ki ga torej ni treba spremeniti.

Seveda Janez Hočevar ni mogel nastopiti zoper ustavo, ki je v največji meri „delo“ njegovega učitelja Kardelja. Toda prav Kardeljeva ustava je v tej točki nejasna, ker je kompromis z unitarističnim pojmovanjem jugoslovanstva in sama odpira vrata za terjatve, kakršne je postavil belgrajski odbor mladih komunistov.

Spričo vedno bolj zmagojučega slovenstva kot politične zavesti v domovini, ljubljanski partijci niso mogli molčati k belgrajskim unitarističnim zahtevam. Vendar niso spregovorili jasno in odkrito, temveč so se skrili za dozdevno nejasnost poročila časopisne agencije in za hoteno dejansko nejasnost Kardeljeve ustave. Sicer pri Titovi biografiji v „Tko je tko“ ni navedena njegova narodnost. Po hrvaških poročilih naj bi Tito omenjeno zahtevo jugoslovanske socialistične mladine podprl.

Alfonz Čuk

V ZD je izšla dolgo pričakovana nova katoliška enciklopedija (New Catholic Encyclopedia), ki nadomesti starejšo in že dolgo zastarelo delo, ki je izšlo med 1907 in 1913. Delo je v 15 velikih zvezkih (14 zvezkov teksta in eden seznamov in kazal) izdala ena največjih ameriških založb McGraw-Hill v New Yorku in je stalo 4 milijona dolarjev. Cena celotne izdaje je 550 dolarjev (za ustanove 450). Obsega 15.350 strani, 7500 slik, 17.000 člankov in 15 milijonov besed. Sestava enciklopedije je trajala od 1959 do začetka 1967 in je bila povprjena katoliški univerzi v Washingtonu. Dasi je sedem let kratak čas za tako ogromno podvzetje, se je delo malo „zavleklo“ radi krize v uredniškem zboru. Prvotni uredniški zbor je bil 1962 skoraj popolnoma zamenjan, ker je njegovo delo bilo prepočasno in ni ustrezalo zamisli o moderni katoliški enciklopediji. V novi odbor so privedli mnogo mladih ljudi, ki so delo izvršili kompetentno in v duhu drugega Vatikanskega zbora. Med uredniki sta obdelala dva benediktinca nadopatijske St. Vincent v Latrobe področje umetnosti (p. Roman Verostko) in glasbe (nadopat Rembert Weakland). Pri enciklopediji je sodelovalo 4800 znanstvenikov, ki tvorijo resnično ekumensko skupino, ker pripadajo vsem religijam in narodnostim sveta. Med temi sodelavci je 10 Slovencev in sicer: A. Ambrožič (dva članka s področja sv. pisma), A. Čuk (psihološki članek o sanjah), J. Gregorich (o Baragi), R. Ložar (dva dolga članka o bolgarski in jugoslovanski umetnosti), J. Lavrin (pregled slovenskega slovstva; članki o Finžgarju, Gregorčiču, Mešku in Slomšku), J. Prah (dva članka, eden moralne vsebine, drugi o Slovencih v ZD), P. Remeč (Hugo Grotius), K. Truhlar (o pokorščini in junaški kreposti), C. Žebot (par člankov o ekonomiki), in I. Žužek (članek o ruski pravoslavni moralni teologiji).

Oceniti katoliško enciklopedijo v celoti bi mogla le kopa strokovnjakov, vsak v svojem področju. Prve ocene so bile zelo pohvalne. Tudi nekatoličani so delo sprejeli s priznanjem in občudovanjem. Kar se tiče člankov o Slovanih na splošno in o Slovencih posebej, je treba priznati, da so prvovrstni, široki po razmahu in kot enciklopedični sestavki edinstveni. Rad bi omenil v tej zvezi zlasti prispevka dr. Ložarja o jugoslovanski umetnosti (17 stolpcev s slikami) in o bolgarski umetnosti (14 stolpcev), ki sta brez dvoma najboljše, kar je bilo napisano o tem predmetu in v tej obliki v angleščini. Dr. Rajko Ložar bi res zaslužil posebno priznanje od Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani za svoja obširna članka. Izbira Janka Lavrina za prispevke o slovenskem slovstvu se mi ne zdi zelo posrečena. Slomska imenuje nadškofa, kar po mojem nikdar ni bil. V pregledu slovenskega slovstva, ki je precej obširen, popolnoma zamolči važne ljudi, kot so Velikonja in Balantič, in se niti ne dotakne emigrantskega kulturnega ustvarjanja. Skoraj vsi pregledi slovstev drugih narodov vsaj omenijo emigracijo in njeno kulturno delovanje. Članek o hrvatskem slovstvu celo omenja Hrvatsko revijo v Buenos Airesu in Hrvatski glas v Kanadi. Razen Trsta se Lavrin niti posameznih narodnih manjšin v Gorici, Vidmu in na Koroškem ne dotakne. V luči zadnjih dogodkov v Sloveniji, ki govorijo o trdem pritisku partije na uporne slovenske literate, se pač kruto ironično sliši, kar piše Lavrin (zv. 13, stolpec 298): „Treba je priznati, da po letu 1948... ni bilo pravega pritiska na umetnost in slovstvo. Bila je svoboda ustvarjanja pod pogojem, da se bistveni temelji socialističnega sistema niso odkrito napadali!“

Nedostatki katoliške enciklopedije? Ko jo bo moj prijatelj France Dolinar v Rimu vzel pod svoj neusmiljeni drobnogled, bo gotovo naštel celo kopico nepopolnosti in pogrškov. Mislim, da bi bilo tako delo zelo važno, ker uredniki enciklopedije imajo namen izdajati od časa do časa zvezke dodatkov, kot delajo druge svetovne enciklopedije. V takem slučaju bi bili vsi nasveti dobrodošli. Jaz bi rad omenil samo dva nedostatka: prvi je manjši in se nanaša na ilustracije, ki so zelo slabe kakovosti; drugi je neodpustljiv in se nanaša na skoraj popolno odsotnost obdelave ruske umetnosti. Ni splošnega pregleda, kot je pri drugih narodih, in ni posebnih člankov o ruskih umetnikih. Kako je prišlo do te anomalije? Malo je kriva kriza uredniškega odbora, ki je znatno zožila rok za prispevke, in deloma tudi neokretnost urednikov, ki niso znali dobiti primerne človeka, ki bi predmet obdelal. Bajje so se uredniki obrnili v trenutku obupa na sovjetsko ambasado s prošnjo, naj jim poskrbi strokovnjaka. Obljubili so jim nekega moskovskega profesorja, toda po dolgem pogajanju so jih pustili na cedilu. V zadnjem trenutku so se obrnili na dr. Ložarja, ki bi bil zmožen in pripravljen obdelati rusko in ukrajinsko umetnost. Niso pa mu dali dovolj časa in tako je radi par tednov časa enciklopedija izšla znatno okrnjena na tem važnem področju.

PRILAGODLJIVI JEVTUŠENKO

Pesnik Jevtušenko je znan tudi po svojih velikih prilagodljivosti. Znajde se v najbolj različnih okoljih. Izjava, ki jo je dal v Lizboni portugalskim časnikarjem ob romanju Pavla VI. v Fatimo, je vzbudila mnogo optimističnih komentarjev. Razlago take vrste so mogli poslušati tudi poslušavci vatikanskega radia v Jugoslaviji. Toda ko je Jevtušenko prišel v Pariz med sebi bolj sorodne duhove, je o svojih fatimskih vtisih dal čisto materialistično razlago: „Vtis na mene je bil izredno močan in se ne da povzeti v

par besedah. Zmiraj se bom spominjal popolnoma preobraženih obrazov navzočih, ki so v nebesih iskali upanje, ki ga zanje na zemlji ni. Za mene se vendar to upanje nahaja trdno na zemlji in sleherni ga nosi v sebi.“ Tako so pisali pariški dnevnik dne 20. maja 1967.

— Začetek junija je bil v Ljubljani občni zbor Zdrženja gledaliških umetnikov. Ker je bil pa predsednik odsoten, je moral zborovanje voditi častni predsednik Lojze Drenovec. Tudi celjska skupina ni poslala na občni zbor svojih delegatov.

Za znano Mondadorijevo revijo Epoca je 1965 Ricciotti Lazzaro pisal zgodovinsko reportažo, ki je zanj zbral obilo ustnih in tiskanih pričevanj udeležencev dogajanja ob zlomu Hitlerja in njegovem samomoru. V številki z dne 9. maja (štev. 763), ko piše o stanju v Dachau-u ob prihodu zaveznikov v to trdnjavo sovrtaštva dne 29. aprila 1945, daje tole statistiko: „V taborišču Dachau je bilo ta dan 31.126 zaprtih. Največ je bilo Poljakov (9.082) in slede po vrsti Rusi (4.256), Francozi (3.918), Slovenci (2.907) in Italijani (2.184). Med deportiranci, ki so pripadali 42 narodnostim, se je nahajalo tudi 1.113 Nemcev, 8 Angležev, 6 Amerikancev, 2 Švicarja.“

Bojanci so belokranjska vas, zaseljena s potomci Uskokov pravoslavne vere. Bosanski Srb V. Glušac se je nad nekim dogodkom iz novejšje zgodovine te vasi toliko navdušil, da je sicer odločno vas omenil v svojem večjem spisu „Nekoliko pitanja iz prošlosti Bosne i Hercegovine“ (Tuzla, 1921)“. Tam je zapisal tudi tole: „Bojančani so pred osvobojenjem (1918) imeli v svoji vasi slovensko ljudsko šolo, toda to šolsko leto 1921-22 so zahtevali od pokrajinske vlade (v izvršniku: uprave) v Ljubljani, da se jim pošlje srbski učitelj, kar se jim je izpolnilo, kakor so hoteli“ (str. 63).

Aleksander Belić, dolgoletni profesor slavistike v Belgradu, je 1915 kot rokopis tiskal knjigo „Srbija i južnoslavensko pitanje“, kjer piše: „Tvorba zedinjene Srbije s Srbi, Hrvatini in Slovenci se v nobenem primeru ne more imeti za znamenje srbske hegemonije ali srbske grandemanije. *Kajti hegemonija ni mogoča nasproti svojemu narodu ali narodu, ki želi skupno osvobodjenje in zedinjenje*“ (podčrtal je A. Belić). Pravoslavni Cerkvi pripisuje Belić v isti knjigi kot duhovni voditeljici „našega naroda“ posebno vlogo pri zedinjenju: „Srbija bo zadovoljna, da svojim bratom Hrvatom poleg nacionalnega osvobodjenja prinese tudi cerkveno, ki so po njem dolgo časa zaman hrepeneli.“ Pašić je Belića skupaj z Ljubomirom Stojanovićem poslal 1915 v Petrograd, da sta ruskemu zunanjemu ministru Sazonovu izročila memorandum o vojnih ciljih Srbije. Kot sodobno srbsko nacionalno vprašanje je v tej poslanici označena priključitev Bosne in Hercegovine kraljevini Srbiji, izhod Srbije na morje v Dalmaciji in nazadnje priključitev Srbiji tudi drugih srbsko-hrvaških in slovenskih dežel...

V začetku 1967 so morali v Zagrebu prijaviti osebne dohodke vsi tisti, ki so prejšnje leto zaslužili čez 2 milijona dinarjev. Ugotovilo se je, da živi na ožjem področju Zagreba 7000 takih milijonarjev. Največ — 17 milijonov — je imel lani dohodka neki snemavec reklamnih filmov, takoj za njim pa je z 10 milijoni 900 tisoč dinarjev prišel „neki vodilni književnik“ (tako ga imenuje list Vjesnik, javnost pa je pod tem pojmom razumela Krležo). Med milijonarji so dalje nogometaši, univerzitetni profesorji in višji republiški funkcionarji.

Dr. Vinko Brumen: ISKANJA

PROFESOR DR. IGNACIJ LENČEK je izpolnil šestdeset let. Slovenci imamo v njem raziskujočega, gradečega in posredujočega strokovnjaka teološke in filozofske znanosti, izvrstnega akademskega predavatelja in vzgojitelja, avtorja blesteče napisanih razprav in esejev, usmerjajočo, svetovljansko osebnost neizčrpane topline in duhovitosti, predvsem pa zvestega in razumevajočega duhovnika, ki je vse svoje talente dal v službo Gospodu in bližnjemu.

Slovenska kulturna akcija svojemu ustanovnemu in ustvarjalnemu članu k jubileju iskreno čestita, se mu v imenu vseh rojakov zahvaljuje za veliko opravljeno delo in želi, da bi mu Bog še dolgo daljal zdravja in moči. Tako bo gospod profesor na vseh področjih razdal lahko še mnogo iz svojega bogastva, izprosil svojemu narodu obilje milosti in prispeval nove stvaritve v njegovo kulturno zakladnico.

— ZA SKLAD GLASA so darovali: g. dr. *Marijan Kobi*, Bs. Aires, 5.000 pesov; prof. *Vladko Kos*, Rim, Lit 3.000; g. *Franci Jarc*, Billinghamurst, 200 pesov; ga. *Frančiška Reja*, Morón, 200 pesov; g. *Ignacij Hladnik*, Slovensk avas, 2.325 pesov; g. *Vinko Mirt*, Brazilija, 239 pesov; gđc. *Anica Šemrov*, Ramos Mejía, 300 pesov; g. *August Horvat*, Morón, 400 pesov; g. *Albert Budínek*, El Bolsón - Bariloche, 500 pesov; g. *Franček Jager*, Ezeiza, 500 pesov; g. *Ignacij Pisk*, San Justo, 300 pesov; g. *N.N.*, Argentina, 600 pesov; g. dr. *Marijan Erman*, Chicago, 1 dol.; g. dr. *Milan Pavlovčič*, Cleveland, 5 dol.; g. *N.N.*, Avstrija, 400 šililngov. — Vsem se prav iz srca zahvaljujemo.

UMRL JE PESNIK ALOJZIJ GRADNIK

13. julija je v Ljubljani umrl, star 84 let, pesnik *Alojzij Gradnik*. Že kot gimnazijec je začel pisati pesmi in jih je najprej objavljval v katoliškem mladinskem mesečniku Vrtec. Prva pesniška zbirka je izšla leta 1916, „Padajoče zvezde“. Poslej je vse njegove zbirke vodil glavni motiv: ljubezen - smrt. Zadnja „Eros - Thanatos“, je izšla leta 1962. Mnogo je tudi prevajal, celo iz japonske, indijske in kitajske lirike. Tudi Dantejevo Božansko komedijo je prevedel; do zdaj sta izšla *Pekel* in *Vice*. Poslovenil je Prešernove nemške sonete. Njegove pesmi pa so izšle v prevodih tudi v nemščini, srbsčini, hrvaščini, francoščini, angleščini, slovenščini, češčini in italijanščini. Pokopali so ga na njegovo željo v rodnem kraju Medani. Po žalnih opravilih je bil veličasten verski pogreb na pokopališče, ki je blizu rojstne hiše. Ob grobu je pokojnemu pesniku prvi spregovoril p. dr. Roman Tominec ofm, njegov osebni prijatelj, ki mu je pred smrtjo podelil tudi zakramente za umirajoče.

Slovensko gledališče v Buenos Airesu je izdalo novo tridejansko okvirno dramo Zorka Simčiča ZGODAJ DOPOLNJENA MLDOST. (Natisnjeno pri Copigraf, str. 93.) O tem izvornem slovenskem dramskem delu bomo prinesli daljše poročilo v eni prihodnjih števil našega lista.

odmevi

Č. g. Karel Kozina iz Bruslja nam piše 11. junija 1967: „Občudujem vaše požrtvovalno delo (Slov. kult. akcija), ki je tako važno in pred Bogom je toliko več vredno, ker je storjeno iz ljubezni do naroda in iz idealizma.“

Pred nami je dr. Vinka Brumna knjiga ISKANJA, ki je kot redna izdaja SKA te dni izšla v Buenos Airesu. Delo znanega kulturnega delavca in ustvarjalnega člana Kulturne akcije vsebuje 14 sestavkov, od katerih je osem avtor leta 1967 predložil SKA za Velikonjevo božično literarno nagrado, ki jo je tudi dobil. Že t. okoliščina bo nedvomno pridobila knjigi marsikaterega bravca.

Namen teh vrstic je le prav površno predstaviti to vsebinsko bogato in dosobsežno delo. Pozneje se bodo gotovo našli drugi, ki bodo o njem podali svoje kritične misli.

Knjiga ima poleg kratkega uvodnega in zaključnega poglavja tri daljše razprave od katerih je vsaka razdeljena v štiri poglavja.

V uvodnem poglavju „Brez vodnikov in luči“ govori avtor o smislu in potrebnosti reševanja problemov. Čeprav se nahajamo pogosto v dosti neugodnih zunanjih razmerah, nam manjka časa in potrebne notranje zbranosti, se ne moremo in ne smemo odpovedati iskanju resnice, kajti brez nje se ne da živeti.

Prva od treh razprav nosi naslov „Od načel do dejanj“. Govori najprej o pojmu načela, s posebnim ozirom na nravni red, kajti avtor posveča ves čas posebno pozornost prav nravnim načelom. Prva človekova naloga je, da spozna prava načela, naj jih potem v svojem življenju aplicira. Že ta prvi korak, spoznanje načel, ni vedno lahko in Brumen opozarja na glavne nevarnosti, ki jih mora človek na tej poti premagati. S filozofskega vidika je zlasti zanimivo razmišljanje o pranačelju, „tis božji zamisli nravnega reda, ki se drobljena in lomljena odraža v sestavu ali sestavi načel, ki se nam nudijo kot vodila za naše življenje“.

V nadaljnjem je nato govora o naobračanju načel na konkretne življenjske razmere. To apliciranje je predvsem stvar pametnosti (prudencia); kristjan pa nosi v sebi še posebne zmognosti in dispozicije, vlito krepost pametnosti in darove Svetega Duh, ki ga usposablja za poslušnost Svetemu Duhu, ki skrivnostno vodi življenje kristjana.

Naslednje poglavje govori o načelih in kulturnem ustvarjanju. Zanimivo analizira avtor kulturno udejstvovanje, tako ustvarjalno kot izvršilno. Zlasti skuša prodreti globine ustvarjalnega dela in pokazati, kako se mora načelnost v kulturnih ustvarjanjih zasidirati prav v oprjemališču njihove ustvarjalne sile, v pradomiselnosti, če ne skladje kulturnega dela z nravnim redom ne bo samo nekaj vnanjega, ampak izraz najbolj notranjega jedra ustvarjalčeve osebnosti.

V zadnjem sestavku te prve razprave pa govori avtor o aplikaciji nravnih načel na presojanje kulturnega dela in kulturnih delavcev. Te strani Brumnovih razprav delajo vtis, kot bi človek bral kakšen komentar k dekretom 2. Vatikanskega koncila po njih večje duh evanđeljske ljubezni, razumevanja in spravljivosti, seveda brez škode za načelno jasnost. „Načela naj nam bodo to, kar so — zaključuje Brumen — to je luč... in ne bič, ki ga vlihtimo nad drugimi in se sami za njim skrivamo!“

Druga razprava, krajša od prve, „Misli o kritiki“, se v štirih sestavkih bavi vlogo kritike, govori o njenem mestu v kulturnem delu, o njenih lastnostih in naloga pa tudi o nevarnostih, ki jim je podvržena ter o napakah, ki jim more zapasti.

V poglavju „Zmote in kritika“ razmišlja o zmoti pod filozofskim vidikom, pričemer se naslanja na sholastično filozofijo. Nato govori še o virih človekovih zmot, katerih omenja še nekatere druge, nekoliko dlje se pomudi pri oviri, ki jo vidi v prevetli vernosti preteklim izročilom in velikim učiteljem.

V sestavku „Osebnostne napake in kritika“ je govora o kritiziranju napak in grehov zlasti javnih delavcev. Kar majhen teološki traktat o ljubezni do bližnjega podaja avtor na tem mestu, ki vsebuje mnogo presenetljivih ugotovitev, obenem pa odkriva avtorja samega kot globokega, z duhom vere in resnične ljubezni prežetega kristjana.

In končno „Kritiki in kritika“. Kritika, ki opravlja važno kulturno poslanstvo in kulturnega konzumenta, zahteva od kritika velikih sposobnosti. Avtorjevo razmišljanje

BEGUNSKI ORKESTER PHILHARMONIA HUNGARICA

Lansko leto v oktobru se je ves, posebitj še svet kulturnih delavcev, spominjal žalostnih dogodkov izpred deset let, ko se je proti sovjetskemu nasilju dvignil ves madžarski narod in se nekaj dni odvijali najbolj kruti dnevi madžarske zgodovine prav v Budimpešti. Takrat je prislunhila vest vsega svobodnega sveta in sočustvovala z narodom, ki je pričakoval pomoči v odporu proti moskovskemu imperializmu. Učinkovite pomoči pa ni bilo in tako so se potem množice valile proti zahodni meji, da bi našle rešitev pred terorjem rdeče vojske v bližnji Avstriji in še dalje v zahodnem svetu.

Begunci niso mogli nositi s seboj niti najpotrebnejšega, vendar se je med bežečimi vrivalo tudi nekaj ljudi, ki so pod pazduho nosili godala — celo oboe in basi so romali proti mejnim prehodom, ki so še bili varni. Iz Budimpešta je bežal ves orkester Philharmonia Hungarica in ko so čez nekaj dni pregledovali, koliko

jih je prispelo srečno na Dunaj, so našli kar 62 z dirigentom Zoltano Rosznayem na čelu. Vodilne osebnosti dunajskega glasbenega življenja so ji priskočile na pomoč, prišla je tudi moč Mednarodnega kongresa za reševanje, ni se je zavzelo še glavno tajništvo, čez nekaj dni so se začeli člani filharmonije zbirati na redne vaje v Baden pri Dunaju. Po dveh mescih so že prišli doli prvi koncert na Dunaju in želi uspeh. Zanimanje je naraščalo in orkester begunske madžarske filharmonije je že šel na prva gostovanja po Evropi. Vendar se je položaj orkestra utrdil šele tedaj, ko se je zanj zavzel pokojni klavirist Konrad Adenauer. Skozi nemški parlament je spravil zakonski predlog, katerim je bonnska vlada Philharmonia Hungarico adoptirala. Kmalu nato se mesto Marl v Vestfaliji ponudilo, da bi deli orkestru domovinsko pravico madžarskim godbenikom je občina zagotovila posebno mestno četrt. Za filharmonijo se je zavzelo še glavno tajništvo OZN v New Yorku in veliko gmotno podporo je nakazala najprej ustanova Fo

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

Literarni in gledališki odsek

bosta na sedmem kulturnem večeru v soboto 19. avgusta ob osmih v mali dvorani Slovenske hiše

na svojski in izviren način predstavila v odrski obliki najnovejšo pesniško stvaritev pesnika

Franceta Papeža

SREČANJA

Nastopili bodo pesnik France Papež, pa igravci Nataša Smersujeva, Frida Beznik in Nikolaj Jeločnik, ki je večer zamislil in pripravil.

— Letos slave doma stopetdesetletnico Reslovskega prihoda v Slovenijo. Jubilej bodo poslavili z zgodovinskimi razstavami in prireditvami znanstvenega značaja. Letos bo spet Dolenjski kulturni festival v Kostanjevici in ob tej priložnosti bo v Tehniškem muzeju v Kostanjevici razstava, posvečena Reslu. Razstavo so odprli 18. aprila, z uvodnim predavanjem dr. Vladimira Murka, avtorjem številnih študij o Reslu.

SLOVENSKA CERKEV IN POLITIKA

Ideolog slovenskega komunizma *Stane Kavčič* je bil v prvi polovici maja izvoljen za predsednika nove republiške vlade v Ljubljani. Ističasno pa so izšli v knjižni obliki njegovi članki, govori in intervjuji o najaktualnejših problemih komunistične politike v Sloveniji. Najzanimivejši je pač prispevek, kjer razlaga Kavčič *svoje poglede na obnašanje Cerkve v Sloveniji*. Članek nosi naslov „Kaj je religija“. Naslanja se na dogodke okoli II. Vatikanskega koncila in pravi, da je za dialog s Cerkvijo, toda take vrste dialog, ki bi vodil „k svobodi in afirmaciji človeka, v pluralizmu ljudi, ne pa v pluralizmu strank...“ Torej ostaja ideologija režima (stranke) nedotaknjena in o njej dialog pod komunizmom v Sloveniji ni mogoč. Kavčič pa „kot ateist upa, da bo vera nekega dne izginila in ne bo več potrebna, vendar tega ne bodo komunisti dosegli z borbenim atezimom, ki bi med verniki vzbudil odpor in otežil razvoj komunizma“. Torej dialog le toliko, kolikor olajša komunizmu taktiko za popolno, sicer zakrito „eliminacijo religije“. „Naloga marksizma pa je,“ pravi Kavčič, „da znanstveno in psihološko vernikom pokaže, kako vera ni več potrebna.“ O neposrednih nalogah Cerkve v Sloveniji pa novi predsednik vlade Kavčič (in s tem tudi njegov podrejeni šef verske komisije Kocjančič) poudarja, „da je v interesu Cerkve, da zavzame stališče ne samo do sedanjosti, ampak tudi do preteklosti. Kajti bivši katoliški tabor je začel proti režimu s „kontrarevolucijo“, ki je dedinja predvojne in medvojne politike katoliškega tabora v Sloveniji.“ To kontrarevolucijo pa po Kavčiču predstavljajo *sedanji politični napor in prizadevanja „belogardistične“ emigracije*. Kavčič želi, naj bi Cerkev v Sloveniji z nekako politično izjavo napadla politične nasprotnike komunističnega režima v emigraciji. Res kar čudna zahteva za ljudi, ki trdijo, naj se Cerkev zanima za vero in naj pusti politiko pri miru. Ljudje iz Kocbekovega tabora so doma in v zamejstvu tudi v tem smislu pozdravili belgrajski protokol, ki da je Cerkev snel okove konstantinizma, novih, komunističnih okov pa se Cerkev v Sloveniji danes ne bi smela zavedati, ko bi objavila „rdeče anateme nad politiko slovenskih emigrantov“, kakor to terja predsednik vlade Stane Kavčič. Konstantinov milanski edikt (313) je Cerkev odprl svobodo po tedanjem umevanju vseh okoliščin, danes pa komunisti uporabljajo dialog in protokole kot evtanazijsko sredstvo za končno izginotje Cerkve in religije po poti znanosti in psihologije, torej vrata v grob. Kavčič je pač zelo iskren, ko to tudi jasno pove. Kardelj napoveduje izginotje slovenstva, Kavčič pa izginotje religije.

je kot nekakšna poklicna etika za kritike. Poleg temeljitega in obširnega poznanja stvarine, ki je prvi pogoj za vsako resno kritiko, se zahteva od kritika še razsodnost, zmožnost vzvičljanja v tujo miselnost in umljivo podajanje. A te sposobnosti umskega reda niti niso najvažnejše. Večjo pomembnost pripisuje avtor moralnim kvalitetam, kot sta zlasti pravičnost in dobrohotna ljubezen. Naslanjajoč se na Cankarjevo „Belo krizantemo“ Brumen nato obravnava še z napakami, ki se jih mora kritik varovati, če naj svojo kulturno funkcijo, ki je težka in odgovorna, zadovoljivo opravi.

Najobširnejša in za nas zdomec morda tudi najbolj aktualna pa je zadnja Brumnova razprava pod naslovom „Naseljenci in narodnost“. Tu so podane misli in nazori, ki želijo doprinesiti luči k problemu našega narodnega življenja v tujini. Avtor se zaveda, kako je „treba o tem vprašanju še posebej skrbno razpravljati ter mu iskati pravih rešitev, ker je zamotano in nas more zato v teoriji, še bolj pa v praksi voditi v slepo ulico“.

Razprava skuša najprej razčistiti in opredeliti pojem narodnosti, kar ni lahko. Dokaz za to je vrsta različnih mnenj med sociologi in moralisti. Tudi naš avtor ima svoje mnenje, ki ga razvija in osvetljuje ob zelo konkretnih in življenjskih primerih.

V poglavju „Prenarjanje ali transkulturacija“ gre za problem vključevanja naseljencev v tujo narodno in državljansko skupnost. Napačna bi bila tudi tukaj nova vsaka politika zapiranja oči pred tem vprašanjem, enako kot bi bilo napačno tudi vsako fatalistično predajanje v dejstvo utapljanja naseljencev v tujo narodno skupnost, ne da bi skušali v ta proces po načelih zdrave pameti tudi posegati. Ta proces prenaranja je po avtorjevem mnenju nujen v dvojnem pomenu: najprej je neogiben, ker se mu dolgo časa ne bomo mogli upirati, o čemer nas prepriča že bežen pogled na zgodovino. Je pa tudi potreben in to tako s stališča skupnosti, ki naseljenca sprejme, kot s stališča naseljencev, tako posameznikov kot skupin. Avtor skuša nato odgovoriti še na odločilno vprašanje, če je to prenarjanje tudi нравno dopustno ali pa morda celo pozitivno dobro. Mimo mnenja Ignacija Lenčka, ki „se mu zdi, da je treba iz etičnih razlogov asimilacijo preprečevati, dokler je to moralno mogoče... in da bo ta proces lahko kdaj etično nezadolžen, nikdar pa naraven,“ zagovarja Brumen tezo, da je menjava narodnosti, če je ta življenjska, to se pravi rezultat resničnih in pristnih življenjskih okoliščin, etično neoporečna. Še več, v določenih okoliščinah more celo nekaj etično pozitivnega.

V sestavku „Dolžnosti do rodne domovine“ se avtor sprašuje, ali ima naseljenec v tuji deželi še kakšne dolžnosti do svoje staré, rodne domovine in katere. Tu je navedenih mnogo bogatih in lepih misli o tej stvari, ki morejo služiti za izhodiščno točko in podlago nadaljnemu študiju. Avtor v skladu s krščansko filozofijo in teologijo ugotavlja, da odnos človeka do domovine ureja krepost pietete, ki se izraža predvsem v dolžnem spoštovanju, ljubezni in pokorščini do nje. Ni pa več tako lahko kaj določnega povedati, ko gre za vprašanje, kako daleč segajo in kako naj se izražajo te kreposti pri tistih, ki žive izven rodne domovine, pri naseljencih v tujih deželah.

Razprava konča s poglavjem „Vprašanje slovenstva naše mladine“. Brumen tu načelno vrsto vprašanj, ki so za vse nas velikega praktičnega pomena, in na katera skuša dati tudi svoje odgovore. Eno takšnih vprašanj se npr. glasi: čigava je pravzaprav ta „naša mladina“? Starejši jo radi smatramo za našo, slovensko, ko je vendar naše krvi. Da je slučajno tukaj rojena, to nič ne spremeni na dejstvu. Tako gledamo mi; kaj pa naša mladina sama, ki je že tukaj rojena? Kaj pa zakoni teh novih dežel k temu vprašanju pravijo? S temi in podobnimi aktualnimi vprašanji se bavi to zadnje poglavje Brumnove tretje razprave.

Končno v zaključnem sestavku „Ljubezen vse premore“ avtor izpove, kako ga je pri vsem iskanju vodila le ljubezen, ki skuša pomagati v potrebi. In potreba je zlasti velika po resnici, brez katere smo sužnji, „kajti svoboda je samo v resnici“. Ljubezen je bila avtorju vodnica pri tem iskanju resnice in ljubezen je spoznal tudi kot najboljšo vodnico za ravnanje po njej.

Aku.

se vodstvo ne boji spremembe v značaju alj umetniški usmerjenosti, ker je na ohranitev madžarske večine računati vsaj še za nekaj desetletij.

UMRL JE SLAVIST CRONIA

— Umril je v Padovi slavist prof. Arturo Cronia. Po rodu je bil iz Zadra in je zato ohranil vedno zanimanje za hrvatske in srbske kulturne stvaritve. Slovenci pa se moramo spominjati prof. Cronie zaradi monografije o Otonu Župančiču, ki je izšla že leta 1928 v Rimu. Sploh je zanimivo, da so o Župančiču izšle najprej večje monografije v tujih jezikih. Cronia je Župančiča obdelal v okviru tedanje evropske literature. Šele kasneje je izšla v Strasbourgu monografija Tesniera o našem pesniku, Slovenci pa smo jih dobili nazadnje in sicer študijo Josipa Vidmarja leta 1935 ter še kasneje novo izpod Mahničevega peresa. Leta 1936 je o Župančiču ponovno pisal Umberto Urbani v knjigi „Scrittori jugoslavi“. Po letu 1945 je o Župančiču pisal njegov prevajavec Luigi Salvini.

in za njo še ustanova Rockefeller. Med gostovanjem v ZDA so „izgubili“ dirigenta Roznaya, ker je prevzel vodstvo enega izmed vodilnih ameriških orkestrrov in po letu 1960 je vodil orkester grški dirigent, tudi begunec, Miltiades Cardis. V kratki dobi je potem filharmonija opravila nad dvajset gostovanj po Evropi in Ameriki in zelo je bilo opaženo njeno sodelovanje na glasbenih festivalih v Kopenhagenu, Atenah in po mestih južne Francije. Pri njenih sporedih so sodelovali vodilni solisti in virtuoz; pri koncertih v New Yorku je večkrat sodeloval Jehudi Menuhin. Danes pozna begunsko Philharmonio Hungarico ves svet tudi po televizijah, radijskih oddajah in posnetkih na gramofonskih ploščah. Iz orkestra se je izoblikovala tudi skupina solistov, tako kvartet Ramor, ki je na festivalu v Ženevi leta 1957 odnesel prvo nagrado, prav tam pa je prejel enako nagrado potem tudi kvintet na pihala članov istega orkestra. Višino orkestra more ponazoriti tudi dejstvo, da je narastel na 82 članov in so med novimi večinoma Nemci. Vendar

BOŽJE LJUDSTVO

O božjem ljudstvu, drugem poglavju konstitucije o Cerkev je na petem večeru Kulturne akcije 15. julija predaval *Franc Sodja CM*. Koncil ni „napravil“ nov pogled na Cerkev, ampak poglobljajl aspekte na nadnaravno stvarnost, ki je Cerkev. Božje ljudstvo je centralna ideja konstitucije. Universale sacramentum je v božjem ljudstvu in po božjem ljudstvu svetu prezenten. Udeležba na Kristusovem duhovstvu ni samo zakramentalno duhovstvo, dasi se od splošnega bistveno loči. Zato vse božje ljudstvo uči svet (z razliko „in credendo“, dočim službeno učenje „in docendo“), ohranja Kristusovo resnico in se po zakramentalnih posvečuje do polnosti starosti Kristusove. Katoliciteta, vesoljnost, ki je za Cerkev bistvena, zahteva inkarnacijo njenega bivanja v vsak narod, v vsako omiko. Logično nastane vprašanje pripadnosti, kjer se ideja o božjem ljudstvu sprosti v vesoljno mesijanstvo. Ni samo polna pripadnost katoličanov, je tudi coniunctio krščenih nekatoličanov v večji ali manjši meri, med katerimi deluje isti Sv. Duh, in je naravnost (ordinatio) vseh nekrščenih. Konstitucija jasno začrta pot med ozkocršnim mišljenjem, ki zapira Cerkev v geto, nekaj klub izvoljenih, in indiferentizmom, ki bi paraliziral vse božje delo. Ker gre za polnost življenja, Cerkev po svoji naravi mora vse storiti za zedinjenje in ne sme odnehati v svojem misijonskem poslanstvu. Toda to ni „osvajanje“, želja po vladanju“, ampak ponižna služba skozi zgodovino potujoče Cerkev, ki išče vse dobro ne le v nekatoliških kristjanih, ampak tudi v nekrščanskih verstvih, v vseh narodih in v vsakem človeku, ker spoštuje vse božje, kajti Bog vse te narode na svoj način pripravlja, da iz anonimnega „krščanstva“ postanejo božje ljudstvo v polnosti.

Debata, ki se je po predavanju razvila predvsem o ekumenskem vprašanju (posebej o odnosu do pravoslavnih) in razčistila še nekatere točke, je pokazala v izredno številnem poslušavstvu veliko zanimanje za ta razglabljanja teološkega odseka Kulturne akcije. Večer je vodil vodja odseka dr. p. Alojzij Kukovica DJ, ki je z veseljem podčrtal, da je bila tokrat udeležba rekordna. Gotovo je pri tem šel glavni delež predavatelju, pa tudi zanimanju laikov za sodobne probleme teologije in Cerkev. Posebno razveseljiva je bila tudi številna navzočnost mladine.

PRVI SLOVENSKI URADNI STIK Z VLADO V RIMU

Trst, 20. julija 1967

Zastopstvo Slovenske skupnosti iz Trsta je bilo v ponedeljek 3. julija uradno sprejeto v Rimu pri podtajniku predsedstva ministrskega sveta Salizzoniju in prosvetnem ministru Guiju. Gre za sila pomemben dogodek v življenju slovenske manjšine, saj je bil to prvi uradni stik z italijansko vlado v povojni zgodovini tržaških Slovencev. Predstavniki Slovenske skupnosti: deželni svetovalec dr. Škerk, pokrajinski odbornik Rudolf, član tajništva dr. Poštovan in izvedenec za šolstvo dr. Šah, so seznanili podtajnika Salizzonija o položaju Slovencev v Italiji, o potrebi zaščite manjšine in njenih pravicah. Po orisu splošnega položaja, ki ga je podal dr. Poštovan, je dr. Škerk postavil zahtevo po upravnih pooblastilih, ki naj jih osrednja vlada posreduje deželi Furlanija - Julijska Benečija. Pretežno gre za pooblastila, s katerimi bo deželni svet lahko zakonito zagotovil pravice slovenskega prebivalstva. O pravici do uporabe materinsčine v odnosih z javnimi uradi in ustanovami je podal krajše poročilo pokrajinski odbornik Rudolf. Pri tem vprašanju je bilo med drugim govora tudi o namestitvi v javne službe določenega števila uradnikov z znanjem obeh jezikov. Takšna rešitev iznešenega vprašanja ne bi bila novost, saj je že avstrijska ustava iz leta 1866 predvidevala trojezično uradovanje v javnih ustanovah naših krajev. Podtajnik Solizzoni je poudaril razumevanje do iznesenih vprašanj, vendar je naglasil, da so nujno potrebni nadaljni sestanki, na katerih bo moč pričeti konkretno reševati posamezna vprašanja.

V popoldanskih urah je zastopstvo Slovenske skupnosti sprejel minister za prosveto Gui. Sestanek je potekal okrog konkretnih vprašanj slovenskega šolstva na Tržaškem. Strokovnjak dr. Šah je ministru in višjim funkcionarjem, ki so prisostvovali razgovoru, predložil vprašanje končne zakonske ureditve didaktičnih ravnateljstev in nadzornika za osnovne šole. Za srednje šole bo že v bližnji bodočnosti izdan ustanovitveni dekret glede nove strokovne industrijske šole, za katero se Slovenska skupnost že dalj časa poteguje, je minister sporočil, da je njegovo ministrstvo zadevo že pozitivno rešilo, vendar je v pričakovanju soglasnosti drugih ministrstev. Vsekakor je moč upravičeno upati, da bo šola pričela delovati že s prihodnjim šolskim letom.

Minister Gui je nadalje dejal, da se strinja z zahtevo Slovenske skupnosti, da morajo imeti profesorji slovenščine ustrezno izobrazbo in je zato sprejel predlog zastopstva, da se na tržaški univerzi ustanovi stolica za slovenski jezik in slovstvo. Posebna šolska komisija pri Slovenski skupnosti je v teh dnevih že stopila v stik z akademskim senatom na tržaški univerzi, ki mora osvojiti predlog in ga predložiti ministrstvu. Zastopstvo Slovenske skupnosti se je na sestanku s prosvetnim ministrom dotaknilo še nekaterih drugih perečih vprašanj slovenskega šolstva, med temi slovenskih uslužbenecv pri šolski upravi.

Predstavnštvo Slovenske skupnosti je spremljal tržaški poslanec Belci, saj je uradni sprejem slovenskih zastopnikov v Rimu spadal med točke politično-upravnega sporazuma, ki ga je Slovenska skupnost podpisala s strankami leve sredine za sestavo odborov pri tržaški pokrajinski in občinski upravi. V času svojega bivanja v Rimu je bilo zastopstvo v gosteh hotela Bled, ki ga vodi gostoljubni rojak Vinko Levstik.

Saša Rudolf

kot izredno izdanje je izšla knjiga

Alojziji Geržinič
PREGLED SVETOVNE KNJIŽEVNOSTI

Cena 150 pesov, za dijake 120 pesov.

Knjigo lahko kupite v naši založbi, v pisarnah Slovenske hiše, pri vseh poverjenikih SKA in pri razpečevalcih slovenskega tiska.

novo

novo

Ob sklepu je zapisal avtor:

Človeško snovanje je podvrženo strujanju in prodiranje skozi vedno nove uganke in ovire žene od časa do časa v skrajnosti. Izkušnje sunkov v skrajnostih imajo svoj pomen; nikdar pa ni ob robcih plodnih tal za rast v globino in višino. Tudi sedanja pregnanost bo zapustila v obrabju suhe struge; življenja polna književnost uspa, kadar poganja iz poetičnega spoznanja resničnosti in je zato nosilka lepote.

Delo bo zlasti služilo mladini po naših srednješolskih tečajih, a bo tudi koristno vodilo vsem, ki jim je razvoj svetovne književnosti pri srcu.

novo

novo

BILLY GRAHAM V ZAGREBU

Protestantski pastor Billy Graham je zaslovel po svojih masovnih javnih verskih zborovanjih. Pred kratkim je imel tak verski shod v Rio de Janeiro, kjer ga je prišlo poslušat 150.000 pripadnikov brazilskih protestantskih sekt. Leta 1959 je poskušal prirediti tak javni zbor v Moskvi, pa so mu oblasti odklonile dovoljenje, češ da mu sovjetska ambasada v Washingtonu k vizumu ni pripisala, da velja tudi za „pridige“. Poljska vlada mu sploh ni dovolila vizuma, zelo pa se je začudil, da mu ga Titova vlada ni odklonila, ko se je sklenil odzvati vabilu baptistov, ki jih je v Jugoslaviji 20.000. Pozneje je ameriškim časnikarjem povedal, kako ga je ganil prijazen sprejem v Zagrebu, kjer so ga voditelji baptistične skupnosti sprejeli s „soljo in kruhom“. Vendar so mu oblasti odklonile dovoljenje za zborovanje v zagrebškem športnem stadionu, nakar mu je zagrebška nadškofija dovolila zborovanje na obsežnem vrtu zagrebškega katoliškega bogoslovja. Med govorom je pogosto omenjal trpljenje kristjanov pod različnimi režimi in je ob sklepu poudaril, da je Cerkev do konca obljubljenega trpljenja in preganjanja. Časnikarji so našli nad 3000 navzočih, ko pa je na koncu Billy pozval, da naj se javno izrečejo za Kristusa s tem, da dvignejo desno roko, se jih je komaj nekaj nad 500 drznilo pokazati tak pogum.

GLAS ne zajema samo članov in naročnikov Slovenske kulturne akcije, ampak ga pošiljamo mnogim z namenom ohraniti jih slovenski skupnosti in jim posredovati poročila in razlage sodobnih kulturnih in narodno pomembnih dogodkov med nami in po svetu. Želimo, da se tem virom ne bi nikdo odrekel, vendar pa naj vsakdo po možnosti prispeva; stroški so za tako službo veliki in še naraščajo. Kakor se sodelavci lista žrtvujejo, se naj vsakdo izmed bravcev spomni na dejstvo, da nas stane vsak izvod vsaj 40 pesov (letnik ima 24 števil) in naj daruje, kolikor pač more za GLAS.

ARGENTINSKA MANIFESTACIJA ZA PISATELJA VINKA NIKOLIČA

Hrvaška emigrantska skupnost ima v Buenos Airesu več ustanov in društev za stike z argentinsko javnostjo, posebej s skupinami, ki vodijo borbo proti mednarodnemu komunizmu na polju mednarodne aktivnosti; kar dve pa imajo za gojitev kulturnih vezi. Tako se more hrvaško ime primerno uveljaviti vselej, kadar razmere narekujejo posebno pozornost hrvaškim narodnim, političnim, kulturnim koristim. GLAS je zaporedoma v več številkah poročal o zagrebški Deklaraciji v obrambo hrvaščine, omenjal nevarnosti, ki groze celotnemu hrvaškemu narodu zaradi komunističnega imperializma, ki mu je v Jugoslaviji titezem ime. Tako je bila pred tedni velika javna prireditev v Institutu za religiozno kulturo, kjer so poleg hrvaških kulturnih delavcev izkazali solidarnost v borbi proti komunizmu poleg argentinskih javnih delavcev tudi zastopniki slovenskega javnega življenja v Buenos Airesu. Ko se je po argentinskem časopisju izvedelo za preganjanje pisatelja Vinka Nikoliča, urednika Hrvatske revije v Parizu, in za intervencijo Društva argentinskih pisateljev njemu v prid, so se še kulturni delavci pri Centro de Estudios San Ignacio - Tribuna de los Principios odločili podpreti hrvaške kulturne delavce v borbi proti komunizmu in slehernemu nasilju. Argentinski pisatelji, časnikarji in publicisti so priredili v tem okviru v dvorani City hotela dne 13. julija posebno javno manifestacijo, ki je na vabilih nosila velik, močno poudarjen in viden naslov: *Implacable persecución comunista* — Vinko Nikolić. Imenovani krožek je privabil mnogo občinstva in je bila velika dvorana polno zasedena. Kot zastopnik Društva argentinskih pisateljev je pričel pisatelj dr. Carlos Alberto Erro, ki je imel tudi zaključno predavanje.

Večer je začel predsednik Centro Héctor A. A. Danielli; o borbi Hrvatov za svobodo in za pravo mesto v zgodovini pa je podal zajeten pregled ugledni pisatelj in publicist dr. Alejandro Dussaut. Življenjsko pot pisatelja Vinka Nikoliča je orisal njegov šolski tovariš iz začetnih študijskih let v Šibeniku, prof. Anton Gazzari. Sodobno kulturno in politično podlago za presojo je razložil v odločnem in klenem govoru dr. Alejandro Vázquez, ki se je posvetil najprej razlagi pravnega položaja pravic in varščin za pisatelja Vinka Nikoliča, ki je kot hrvaški književnik v borbi proti komunizmu in za svobodo svojega naroda doživel v Parizu preganjanje, pa pri tem ni prejel dovolj zaščite pri argentinskih diplomatskih oblasteh. Preganjanje Nikoliča pa je označil kot kruto oskrumbo osnovnih pravic pisatelja in umetnika in to v Franciji, ki je doslej veljala kot središče in vir vseh plemenitih silnic za utrjevanje duhovnih vrednot na temelju spoštovanja svobode ustvarjanja. Večkrat je bil prekinjen z burnim aplavzom, posebej pa še ko je razkrival zaroto komunizma proti svobodi in se je pri tem poleg nezadostne obrambe tistih, ki bi morali ščititi Nikoličevo državljanstvo, razkrinkala tudi dvoletnost generala de Gaulle, ki tu v Južni Ameriki terja svobodo in varnost za francoskega pisatelja Debraya, ujetega v Boliviji, dasi je ta avtor učbenikov za vežbanje gverilcev in je tudi priznal, da je osebni prijatelj Fideja Castra, organizatorja komunistične revolucije za ves južnoameriški kontinent. Obsodba, ostro naperjena proti takemu mednarodnemu zaratništvu pod vodstvom komunizma, je izzvala višek odobravanja. — Sledeče predavanje pisatelja Erra je veljalo razlogi vsebine pravic in svobode, ki jo mora imeti sleherni pisatelj in umetnik. Ob zaključku je podčrtal, da mu zvestoba tem idealom krepí ravno prijateljstvo in sodelovanje s hrvaškimi kulturnimi delavci, saj je štél prof. Vinka Nikoliča med svoje osebne znanca in prijatelje. Ob koncu je prof. A. Gazzari v prevodu prebral Nikoličevo pesem Materi, nakar je bilo slovesno zborovanje zaključeno pod lepim vtisom in zavestjo spoznanja, koliko pomeni tak stik med raznimi narodi, prežetimi iste volje in odločnosti za ohranitev svobode in spoštovanja človečanskih pravic; saj jih ne branimo samo zase, kadar se zanje borimo, ker obenem že ohranjamo in bogatimo zaklad kulturnih vrednot vsemu človeštvu in vsem narodom.

Ukrepi francoske vlade proti prof. Nikoliču so bili med tem ukinjeni, kakor smo poročali že v 10. številki Glasa, potek lepe manifestacije pa je nazorno pokazal obseg nevarnosti, ki jih duhovnemu ustvarjanju sproti in vsak dan ustvarja komunizem. Hrvatskim prijateljem, kulturnim delavcem čestitamo za lep uspeh, ko so pri argentinski javnosti in čez njo vsej svetovni javnosti storili veliko uslugo! Zahvaljujemo pa se tudi za besede priznanja in zahvale, ki so jih ob zaključku naši prijatelji med Hrvati

izrekli navzočemu zastopniku Glasa za podrobna in sprot-na ter izérpna poročila o dogodkih v Zagrebu.

SANKCIJE V ZAGREBU

Po dogodkih v zvezi z Deklaracijo je treba omeniti še sankcije, ki jih je partija proti podpisnikom in pristašem hrvaštva izvedla v najožjem okviru, takorekoč na vrhu. Partija je ustanovila v Zagrebu Institut za zgodovino delavskega gibanja Hrvatske, kar naj bi bil najvišji zavod za izčiščevanje marksistične pravovernosti misli med hrvaškim narodom. Toda po objavi Deklaracije je predsednik komunistične vlade v Zagrebu, Bakarić, oklical prav ta institut kot „žarišče nacionalizma na Hrvatskem“. Bakarićevi ukrepi so šli tako daleč, da je izključil iz partije vodilnega člana hrvaškega partizanstva, direktorja zavoda Franjo Tudjmana, ki si je v titovski gverilski vojski pridobil položaj rezervnega generalnega majorja. Istočasno je pognal iz zavoda Tudjmanovega sodelavca Leopolda Kobša, ki je bil dolgo let Titov ambasador v Atenah, in šerifa Šehovića, bivšega ambasadorja v Tirani. Drago ščukanec je bil kaznovan z zadnjim opominom. Tudjman sploh ni hotel priti na sejo partijske celice, ki naj bi ga sodila; Šehović pa ni hotel narediti avtokritike, ki so jo od njega zahtevali.

USPEŠEN DRAMSKO-RECITACIJSKI NASTOP V CHICAGU

Chicago, ZD, julija 1967

Slovenski akademiki v Chicagu, SAVA, so 17. junija teoz pripravili literarno-glasbeni večer slovenske zdomske poezije, proze in glasbe z naslovom „Beseda, Pesem, Igra“. Večer je bil prikazan v šestih podobah dramsko-recitacijskega nastopa in s tremi pevskimi nastopi v koncertnem delu... Podobe so bile povzete iz dramatizacije Nikolaja Jeločnika antologije slovenske povojne zdomske književnosti, „Dnevi smrtnikov“, ki je v redakciji Alojzija Geržiniča pred leti izšla pri Kulturni akciji. Nastop je režiral in pripravil Jože Rus, član gledališkega odseka Slov. kulturne akcije. Večer je bil skrbno naštudiran. Nastopajoči akademiki in akademičarke so se, čeprav živijo v čikaškem vlemestu in študirajo po ameriških kolegijih, pod Rusovim spretnim vodstvom res živeli v strahotni čas slovenskih smrtnikov med zadnjo vojsko v domovini. Z vso upravičenostjo je zato po končani prireditvi spregovoril p. Odilo Hajnšek ofm besede priznanja in hvaležnosti: „Mar ste imeli vtis, da ste v Chicagu? Ne! Ti fantje in dekleta so nas prestavili za dobro uro domov v Slovenijo. In, ali ste imeli vtis, da ste v Chicagu? Ne! Ti fantje in dekleta so v Chicagu? Ne! Njih slovenska govorica in njih nastop sta bila tako dovršena, kot da bi pravkar prišli iz Slovenije.“

Moderna scenerija in osvetljava pa spremljajoči zvočni učinki so brezhibno podpirali nastopajoče. Tako smo za konec šolskega leta imeli v Chicagu priložnost prisostvovati dovršenemu dramsko-recitacijskemu nastopu. Reči smem: nastopu, ki je dosegal umetniško višino. Zahvala veljaj režiserju Jožetu Rusu, ki je s finim čutom izbral spored in ga dovršeno postavil pred nas. Enaka zahvala velja nastopajočim akademikom in akademičarkam, ki so sami izrazili željo po takim večeru, kar je še posebno razveseljivo. Nastopili so Andrej Fišinger, Lojze Arko, Branko Magajna, Angelca Vlasič, Lenka Gregorič, Darinka Rebrica, Vera Lavriša, Marija Rus, Dušan Škamperle, Janko Arko, Milica Medved in Marijan Erman ml. S svojim mladinskim zborom je večer podprl p. Vendelin. Zbor je prvokrat pel njegovo skladbo Balantičevega seneta „Sen o vrnitvi“.

Bog, daj, da bi duh in pripravljenost, ki so ju pokazali nastopajoči, še dolgo ostala med našo akademsko mladino v zdomstvu, ki naj še naprej bogati s slovensko besedo in umetnostjo sebe in druge. — I. G.

Slovenska kulturna akcija iz srea čestita svojemu ustvarjalnemu članu režiserju Jožetu Rusu k uspehom, ki jih ima pri svojem gledališkem ustvarjanju med mladim slovenskim rodum na ameriškem severu. Želi samo, da bi zvesto nadaljevalo delo, ki ga je s toliko vnemo in idealizmom začel že v Buenos Airesu, kjer nam je ustvaril s svojimi nastopi v gledališkem odseku vrsto odličnih gledaliških likov, pa da bi gledališke dosežke odseka v Buenos Airesu enako vneto kot doslej predstavil med Slovenci v ZD.

KOMEDIJA ZMEŠNJAV

Svet živi pod vtisom, da usoda miru in vojne uhaja voditeljem iz rok. Po prvi svetovni vojni bi morala Zveza narodov s sedežem v Ženevi obvarovati narode pred katastrofo. Izkazalo se je, da je nazadnje ostala brez moči in po nekaj več ko dvajsetih letih je v letu 1939 izbruhnila druga svetovna vojna. Po letu 1945 se vojskovanje ni niti za dan ustavilo — vedno je nekje izbruhnil požar in Organizacija združenih narodov, naslednica Zveze narodov, je doslej znala ujeti mrežo v svoje roke in do izbruha tretje svetovne vojne še ni prišlo. Toda bile so krize, ko se je moglo sklepati: tokrat smo za las ušli atomski vojni...

KOSYGIN — NAMEŠČENEC POGREBNEGA ZAVODA

Lyndon B. Johnson je na svojem posestvu v Texasu sprejel tudi nemškega časnika Thea Sommerja. Pet ur mu je dovolil za razgovor in poln s humorjem prepletenega razpoloženja mu je pripovedoval, kako je bilo na razgovorih s Kosyginom v Glassboro:

„Ko sem Kosygina zapazil, kako je prihajal k meni, se mi je zdelo, da vidim knjigovodjo, računskega uradnika, ki mi prinaša dokumente na vpogled... Res je prinesel s seboj že besedilo uradnega komunikeja; ugotavljal je vnaprej, da sva imela 'koristne razgovore'... Seveda ni uspel. Dejal sem mu, da se bo moralo glasiti nekako tako: 'imela sva potrebne razgovore'... Veste, izgledal je kot kak uradnik, nameščeneec kakega pogrebnega zavoda... Resnično, Kosygin ni bil tak kot Hruščov, ki je poslal raketne izstrelke na Kubo... On jih ne bi poslal in če bi jih poslal, jih ne bi več umaknil... Kadar ni šlo več na prej, mi je začel govoriti iz srca... Dejal mi je, da je že osemnajst let stari oče, jaz pa sem mu mogel povedati, da bom to postal šele čez nekaj dni, če bo šlo vse po sreči... Ko sva izčrpala obzorja prisrčnosti, je nenadoma vzkliknil: 'Veste, Združene države pripravljajo napad na Sovjetsko zvezo... da, napad, imperialistični napad'... Takrat sem si naglo šepnil: 'Fant, sedaj pa štej do deset in potem spregovori...' — in res sem začel: 'Veste, dragi gospod, nikdar nisem bil v Rusiji, toda kakor jaz, enako tudi vsi moji rojaki žele živeti v miru z ruskim ljudstvom, ki ga globoko spoštujemo...'“

Ali mu je Kosygin verjel, ali pa se je raje umaknil v kalup pogrebnega zavodništva... Iz Rusije še grmadijo zaloge orožja v Egipt in v tiste arabske države, ki hočejo biti uslužbenci njegovega pogrebništva.

DE GAULLOVI IZBRUHI

De Gaullova mednarodna politika je pod vedno hujskim ognjem v francoskem tisku. Samo še komunistični tisk mu ploska, dasi bo tudi tam vedno teže, ker se francoski intelektualci tudi v komunistični časnikarski anonimnosti dolgo ne bo več počutil zadovoljnega. Višek de Gaullove komične zmešnjavosti je bil te dni dosežen v Montrealu, ko je francoskim nacionalistom v Quebecu zaploskal in

(O HIERARHIČNI ZGRADBI...)

kot kolegij v edinosti s Petrovo službo (19. čl.). 3.) Zgodovinsko nadaljevanje apostolske službe v škofovstvu in njegova božja ustanovitve (20. čl.). 4.) Bistvo škofovske službe na splošno in zakramentalna utemeljitev vseh njenih funkcij (21. čl.). 5.) Škofovski kolegij kot tak: eksistenca, funkcije v Cerkvi, razmerje do primata (22. čl.). 6.) Razmerje posameznega škofa do celotne Cerkve; zbori škofov (patriarhati, škofovske konference) (23. čl.). 7.) Služba posameznega škofa: a) na splošno (24. čl.); b) učeniška služba škofa, škofovskega kolegija in papeža (25. čl.); c) škofove zakramentalne oblasti (26. čl.); č) škofova pastirska služba (27. čl.). 8.) Duhovniki (28. čl.). 9.) Diakoni (29. čl.).

vzkliknil: „Živel svobodni Quebec...“ V dosedanji zgodovini mednarodnih odnošajev je bil edino Viljem II v letih okrog agadirske krize (1911) toliko neroden, da je dajal izjave z namenom zažgati svetovni požar. Za de Gaulle pravi, da v Montrealu ni mislil škodovati Kanadi, ampak Združenim državam, ki so bile blizu... tam onstran Niagaraških slapov.

Toda kaplja le kaplja, in se je zgodila škoda, ki se leta in leta ne bo poravnala... če bodo še na razpolago leta miru ali vsaj koeksistence, ki bodo dovoljevala krpanje tega, kar naj bi bil bleščeč plašč miru in medsebojne mednarodne vljudnosti.

Kako bedna misel: tudi de Gaulle bi mogel biti zgolj knjigovodja v kakem pogrebneem zavodu.

ZMEŠNJAVA OB JADRANU

Tito je imel v dneh vojne med Egiptom in Izraelom dovolj težav v Belgradu. Govorilo se je o neki tajni diplomatski noti vsem titovskim ambasadorjem, češ „da naj obveste vse države-ljubiteljice miru, kako da gre že za *obstoječo* Jugoslavije, ki komaj prenaša težave gospodarske krize, in kakor da tega ne bi bilo dovolj, je v Zagrebu izšla še Deklaracija, ki bo vrgla državo iz kolesnic... in na koncu še nesrečna zadeva z Nikolićem v Parizu...“

Izpraševanje vesti je šlo še korak naprej: Tito je pokazal na čudne sence na zahodu — kakor pokaže Banco na gozd v Macbethu: gozd se bliža, bliža... Rodoljubnim pljučen doma je treba vlti strah: že se zbirajo čete za napad z italijanske strani — in vaše dosedanje „svobode bo konec“. Zabrlelo je kakor v izložbi pogrebnega zavoda pod večer, ko knjigovodja več ne pričakuje strank z resnimi smrtnimi slučajji... Saj se vendar že vsak politični otrok v Evropi mora zavedati, da bi vsak italijanski ali podoben sunek v Evropi pomenil takojšen izbruh atomske vojne... Danes se smejo vojskovati samo tam, kjer ni treba imeti usmiljenja za milijone in milijone nedolžnih žrtev — naj si primitivni azijski in afriški narodi domišljajo, da se bore za pravo, „svojo svobodo“, ko točijo kri v moskovske pogrebne svečnike.

Theo Sommer piše v svoji reportaži iz Texasa, da je bil Johnson poln zanosa in je iz njega žarelo prepričanje, da je Kosyginovo igró spregledal.

Če se je komedija razjasnila v Texasu, še ni razvidno, če se bodo oči odprle še drugim narodom, posebej še tistim, ki se obešajo na iskrenost ali verodostojnost belgrajskih obljub, odkoder Kardelj napoveduje izginotje slovenstva, Kavčič iz Ljubljane pa izginotje religije, Tito pa kaže s prstom drugam, ko gradi v Jugoslaviji zgradbo komunističnega imperializma kot zaključek. Kaj mu mar, če bo ostal sam za pisalno mizo svojega pogrebništva, saj so slovenski komunisti že med vojno trdili, da bodo zmagali, četudi bi jih ostala živa samo petorica: Kardelj, Kidrič, Bebler — in še kdo.

Zmešnjava pa je zmešnjava, dokler se njeno bistvo ne spregleda.

— Mestni muzej v Kranju je odprl v maju razstavo Prešeren in Primičeva Julija. Na njej je bil s fotografijami, dokumenti in drugim razstavnim gradivom prikazan vpliv Julije Primičeve na pesnikovo delo in življenje. Ob otvoritvi je bil krajši kulturni program in sicer je Prešernov zbor zapel nekaj Prešernovih pesmi, člani kranjske gledališke skupine so recitali Sonetni venec, o Prešernu in Juliji pa je govoril kustos Prešernovega spominskega muzeja Črtomir Zorec.